

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗА РАХУНОК ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розглянуто характеристики якості освіти та запропоновано інноваційний підхід до її підвищення шляхом запровадження соціальних мереж в навчальний процес вищого навчального закладу. Сутність ідеї полягає в організації консультацій між експертами і студентами за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розповсюдженню через соціальну мережу досвіду кращих студентів. Показано, що використання сучасних інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності студентів підвищує ефективність і оптимізує процеси викладання і навчання.

Ключові слова: соціальна мережа, навчальний процес, інформаційні технології, якість освіти.

Вступ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, що відбувся за останні 15 років, поширення їх у повсякденному житті та професійній діяльності викликали необхідність перегляду підходів до навчання, сприяли поширенню використання можливостей комп'ютерної техніки не лише на уроках інформатики, а й при вивченні інших навчальних предметів [1]. Високий рівень професійної освіти населення є важливим чинником стимулювання економічного розвитку та забезпечення конкурентоздатності економіки будь-якої країни в міжнародному вимірі. Проте не можна вимірювати результати професійної освіти лише тільки економічними параметрами; це однобічний підхід. Освіта, є найважливішим чинником особистісного розвитку, забезпечення активної життєвої позиції кожної людини, способом її індивідуальної самореалізації. В цьому зв'язку сучасна політика в галузі професійної освіти має бути спрямованою на досягнення таких взаємопов'язаних цілей: сприяти розвитку особистості, суспільно-політичному прогресу країни, а також забезпечити країну кадрами необхідного рівня кваліфікації.

Але рівень якості освіти падає з кожним роком і тому багато факторів: комерціалізація освіти; недостатня матеріальна база, відсутність в більшості ВНЗ науково-технічної та інноваційної її складових, неефективність наукової діяльності викладачів ВНЗ; застаріла структура підготовки спеціалістів, відтворення і передавання студентам неконкурентних знань; дублювання підготовки з деяких напрямів і спеціальностей у межах певного регіону, невмотивованість студентів до отримання знань, взаємовідносини між викладачами та

студентами. Як результат – навіть провідні українські ВНЗ нерідко постачають на ринок праці явно неконкурентоспроможних випускників. Відбувається девальвація вищої освіти як засобу одержання професійних знань. Для розв'язання цих і подібних проблем необхідно відповісти на запитання: де, хто і як формує в молодих людей необхідні для життя в суспільстві якості. Відповідь на це запитання просте і в усіх на виду – це комп'ютерні технології, мас – медіа, перш за все Інтернет і телебачення. Що ж виховують нині ці електронні засоби інформації? Питання дуже важливе, оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, де людина має справу не з реальними образами явищ і речей, а з їх віртуальними замісниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта, як і будь-який процес або результат діяльності людини, має визначену якість. Найбільш точним у концептуальному розумінні є таке визначення якості освіти. Якість освіти - це комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості [2]. Тут можна виділити три групи характеристик: якість потенціалу досягнення мети освіти, якість процесу формування професіоналізму та якість результату освіти.

Якість потенціалу виражається в таких характеристиках, як якість мети освіти, якість освітнього стандарту, якість освітньої програми, якість матеріально-технічної бази освітнього процесу, якість викладацького складу, якість учнів, якість інформаційно-методичної бази.

Якість процесу формування професіоналізму - це якість технології освіти, контролю освітнього процесу, якість мотивації викладацького складу на творчість та ефективність педагогічної роботи, якість ставлення учнів до освіти, інтенсивність освітнього процесу, управління освітою, методи презентації навчальних досягнень.

Якість результату освіти - усвідомлення професіоналізму, розпізнавання та реалізація індивідуальних здібностей та особливостей, працевлаштування, кар'єра та зарплата, оволодіння методологією самоосвіти, знання, практичні навички.

Якість освіти в узагальненому визначенні та своєму підсумковому представленні - це комплекс характеристик компетенцій і професійної свідомості, що відбивають здатність фахівця здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог сучасного етапу розвитку економіки, на визначеному рівні ефективності та професійного успіху, із розумінням соціальної відповідальності за результати професійної діяльності.

Якість освіти характеризує не тільки результат освітньої діяльності - властивості фахівця - випускника навчального закладу, а й фактори формування цього результату, що залежить від мети освіти, змісту та методології, організації та технології. Усе це характеристики, на формування яких необхідно свідомо впливати, а отже, якими необхідно керувати.

Найчастіше неможливо вплинути лише на одну групу характеристик якості освіти. Так наприклад, неможливо працевлаштувати студента та побудувати йому кар'єру, якщо він не навчався, а для навчання потребується педагогічний склад, якісна інформаційно-методична база, та базові вміння студента. Всі групи характеристик якості освіти дуже тісно пов'язані один з одним, і якщо ми кажемо про підвищення якості освіти, то ми перш за все повинні впровадити сучасні інформаційні технології і інтегрувати їх з сучасною системою освіти.

Перевагою інформаційних технологій є гнучкість, можливість налаштування на різні методи і алгоритми навчання та індивідуальної реакції на дії кожного окремого студента, підвищити ефективність процесу навчання, поліпшити облік і оцінку знань, забезпечити можливість індивідуальної допомоги викладача кожному учневі у вирішенні окремих завдань, полегшити створення і постановку нових курсів

Застосування інформаційних технологій дає можливість зробити процес навчання більш активним, надати йому характер дослідження і пошуку. При цьому легко і природно реалізується засвоєння знань в індивідуальному темпі.

Від викладачів інформаційні технології вигідно відрізняються абсолютною об'єктивністю в оцінці знань, вони не дратуються, не схильні до впливу настрою і самопочуття, не відчувають розчарування зі слабкими учнями.

З використанням інформаційних технологій учні отримують можливість працювати у своєму власному ритмі відповідно до свого рівня підготовки. Це робить позитивний вплив на процес навчання, тому що учень отримує велику свободу у виборі шляху освіти.

Незважаючи на те, що інформаційні системи активно використовуються в навчальному процесі, вони є допоміжним дидактичним засобом. Визначальна роль у традиційному навчанні належить викладачеві. Спілкування викладача зі студентом складає основу передачі інформації, важливою особливістю якої є наявність оперативного зворотного зв'язку.

Головну роль у поширенні нових засобів навчання відігравати має педагог. Однак учні і студенти є більш «просунутими» в користуванні комп'ютерами ніж викладачі. Подібне можна пояснити віковими та психофізичними особливостями молоді. Підлітки є більш мобільними в освоєнні нових комп'ютерних технологій. У цьому випадку підвищення ефективності ІКТ (інформаційно – комунікативних технологій) залежить від здатності до освоєння та різноманітного використання нових технологій навчання.

За останнє десятиріччя спостерігається зростання впливу ІКТ на зміни як структури дозвілля, так і інформаційного простору освіти. Доступними для тих, хто навчається, став не тільки комп'ютер, а й Інтернет. Результати дослідження свідчать про те, що Інтернет нині для учнів і студентів – це засіб різноманітної миттєвої комунікації, «територія свободи особистості», джерело інформації, величезний мультимедіа архів і глобальний ігровий майданчик

Чому спілкування в Інтернеті є таким популярним? Його особливість у тому, що воно є анонімним і надає молоді можливість експериментувати зі своєю особистістю, створювати віртуальний образ відповідно до своїх бажань. Цей образ може відповідати реальності, а може й ні. Як наголосив японський психіатр Химаншу Тяги, Інтернет – це «світ, де події відбуваються стрімко, де все постійно змінюється, де за одну мить можна ліквідувати свій «профіль» та замінити його на більш піднятий» [3].

Дистанційна освіта є формою одержання освіти, при якій в освітньому процесі використовуються традиційні та специфічні методи, засоби і форми навчання, засновані на комп'ютерних

і телекомунікаційних технологіях. Основу освітнього процесу при ДН складає цілеспрямована і контрольована інтенсивна самостійна робота учня, який може навчатися в зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом, маючи при собі комплект спеціальних засобів навчання і погоджену можливість контакту з викладачем та іншими учнями по телефону, факсу, електронною та звичайною поштою, а також очно.

Сьогодні фахівці в галузі освіти все більше сходяться на думці, що навчання має відбуватися там, де студенти проводять найбільше часу. Як відомо, одним з найбільш популярних захоплень молоді є соціальні мережі. Одне з визначень поняття "соціальна мережа" виглядає таким чином: "Соціальна мережа - інтерактивний, багатокористувацький веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Сайт являє собою автоматизовану соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом."

Сенс соціальних мереж в тому, що за допомогою Інтернету можна досить швидко знайти практично будь-яку людину, якщо вміти його правильно використовувати. Соцмережі мають масу унікальних властивостей: оперативний обмін інформацією між однодумцями; встановлення нових зв'язків; неформальне спілкування (наприклад, начальники-підлегли, фахівці-новачки).

Можна виділити наступні переваги використання соціальних мереж в навчальному процесі [4]:

Зрозумілість ідеології і інтерфейсу соціальних мереж більшої частини інтернет-аудиторії дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації учнів до нового комунікативного простору, що дозволяє вибудувати неформальне спілкування між викладачем та студентами і допомагає організувати особистісно-орієнтоване навчання.

Високий рівень взаємодії викладача та студента забезпечує безперервність навчального процесу, що виходить за рамки аудиторних занять.

Застосування у віртуальних навчальних групах технологій форумів і вікіпедії дозволяє всім учасникам самостійно або спільно створювати мережевий навчальний контент, що стимулює самостійну пізнавальну діяльність.

Студент знаходиться в себе удома у своїй звичній обстановці.

Відсутній тиск з боку інших, тому студент може задати навіть найбезглуздіше питання і при цьому не бути висміяним.

Можливість створення свого навчального контенту як студентів так і викладачів.

Зручність використання Інтернет для конференцій, вебінарів, аудіо або відео уроків

оскільки учень забезпечений усім необхідним устаткуванням

Можливість суміщення індивідуальних і групових форм роботи сприяє більшій мірі розуміння і засвоєння матеріалу, а також вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій. Загальне для всіх учасників навчального процесу є те, що комунікативний простір дає можливість колективної оцінки навчання та результатів роботи, спостереження за розвитком кожного учасника і оцінки його внеску в колективну творчість [5].

Основними проблемними моментами при використанні соціальних мереж у ВНЗ є невисокий рівень мотивації та ІКТ-компетенцій викладачів, високий ступінь трудовитрат по організації та підтримці навчального процесу для викладача, часта відсутність відкритого доступу до соціальних мереж з навчальних аудиторій, відсутність цензури в соціальній мережі.

Основна ідея полягає в тому, що з появою соціальної мережі в освітній сфері, студент зможе отримати консультацію по його питанню в зручний для нього час. У ролі консультантів можуть виступати як викладачі, так і найбільш підготовлені студенти - експерти, яких викладачі порекомендують в якості консультантів. Такими консультантами - експертами можуть бути студенти, що займаються на "відмінно", студенти, які беруть участь у науковій діяльності ВНЗ, або навіть колишні студенти, які вже працюють за фахом в ІТ-компаніях. Однією з переваг даної мережі, є подолання психологічного бар'єру "боязні викладачів" - існує можливість задати питання анонімно. Введення системи бонусів за прийняття участі в мережі, в якості експерта, буде стимулювати студентів для глибшого вивчення матеріалу, закріплення поточних знань і поширення знань серед колег.

Крім перерахованих вище, можна виділити наступні переваги використання соціальних мереж в навчальному процесі. Зрозумілість ідеології та інтерфейсу соціальних мереж більшої частини інтернет-аудиторії дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації студентів до нового комунікативного простору, яке дозволяє вибудувати неформальне спілкування між викладачем і студентами і допомагає організувати особистісно-орієнтоване навчання. Високий рівень взаємодії викладача та студента забезпечується безперервністю навчального процесу, що виходить за рамки аудиторних занять. Загальним для всіх учасників навчального процесу є те, що комунікативний простір дає можливість колективної оцінки процесів і результатів роботи, спостереження

за розвитком кожного учасника і оцінки його внеску в колективну творчість.

Така взаємодія студентів с викладачами або експертами дозволить краще освоювати незрозумілий матеріал, обговорювати та дискутувати на цікаві теми, обмінюватися досвідом, що призведе до покращення якості потенціалу досягнення мети освіти та якості процесу формування професіоналізму, а як результатом в кінці навчання в ВНЗ призведе до покращення якості результату освіти.

Висновки

Інтернет міцно ввійшов у життя підлітків і юнацтва, проте, як і телебачення, поки не став «компаньйоном» у навчанні. Очевидно, що процесом «життя» молоді в Інтернеті неможливо керувати, проте студентів треба навчати використовувати його явні переваги. Саме в цьому полягає завдання освіти, освітніх і професійних спільнот. Розважальний характер дозвілля не здатен сформувати діяльне молоде покоління. Тому, збільшуючи об'єми професійної та духовної інформації в Інтернеті, відкриваючи доступ тим, хто навчається, до соціально-освітніх ресурсів, залучаючи їх на створювані освітніми установами, навчальними закладами, професійними спільнотами, інформаційні майданчики, можна добитися відповідної реакції від молоді, збудити масовий інтерес, створюючи моду на культуру і працю.

Список літератури

1. Патаракин Е. Д. Социальные взаимодействия и сетевое обучение 2.0. / Е. Д. Патаракин. – М. : НП «Современные технологии в образовании и культуре», 2009. – 176 с.
2. Крупський Я.В. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій: словник / Я.В.Крупський, В.М.Михалевич. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 72с.
3. Himanshu Tyagi «Facebook generation» faces identity crisis. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.rcpsych.ac.uk/pressparliament/pressreleases2008/bank2008/amfacebook.aspx>
4. Безносок О.О. Нові інформаційні технології навчання, як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності. / О.О. Безносок // *Вимрювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах.* — 2011. — № 1. — С. 267—270.
5. Ілюк Н. Медіа-освіта молоді як детермінанта сучасного інформаційного суспільства / Н.Ілюк // *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації.* – 2011. - №1. – С.121.

Надійшла до редколегії 9.03.2013

Рецензент: д-р фіз.-мат. наук, проф. С.В.Смеляков, Харківський університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба, Харків.

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ЗА СЧЕТ ВНЕДРЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

А.А.Щербина, А.В. Щербаков, Ю.И. Скорин

В статье рассмотрены характеристики качества образования и предложен инновационный подход к его повышению путем внедрения социальных сетей в учебный процесс высшего учебного заведения. Суть идеи заключается в организации консультаций между экспертами и студентами с помощью современных информационно-коммуникационных технологий, распространению через социальную сеть опыта лучших студентов. Показано, что использование современных информационных технологий в учебно-познавательной деятельности студентов повышает эффективность и оптимизирует процессы преподавания и обучения.

Ключевые слова: социальная сеть, учебный процесс, информационные технологии, качество образования.

IMPROVED QUALITY OF EDUCATION BY IMPLEMENTING A SOCIAL NETWORKS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

G.A.Scherbina, O.V. Shcherbakov, Y.I. Skorin

The article describes the characteristics of the quality of education and proposed an innovative approach to improving it through the introduction of social networks in the educational process of higher education. The idea is to arrange consultations between experts and students on the use of modern information and communication technologies, the spread through a social network experience the best students. It is shown that the use of modern information technology in teaching and students' cognitive activity increases efficiency and optimizes the processes of teaching and learning.

Keywords: social network, the learning process, information technology, the quality of education.